

Tıp fakültesi öğrencilerinin servikal kanser hakkında bilgi düzeyleri ve Human Papilloma Virus aşısına karşı tutumları

The knowledge level of medical students about cervical cancer and their attitudes towards Human Papilloma Virus vaccine

● Hilal Aksoy¹, ● Kübra Dağcıoğlu², ● Merve Durmuş², ● Derya Demir Uyan²
● Emre Sarı², ● İzzet Fidancı¹, ● Duygu Ayhan Başer³, ● Mustafa Cankurtaran⁴

¹⁾ Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği AD, Dr. Öğr. Gör., Ankara.

²⁾ Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği AD, Dr. Arş. Gör., Ankara.

³⁾ Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği AD Başk., Dr. Öğr. Üyesi, Ankara.

⁴⁾ Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları AD, Geriatri BD Başk. Prof. Dr., Ankara.

İletişim adresi:

Dr. Hilal Aksoy
hilal.aksoy35@gmail.com

Geliş tarihi: 30.01.2021

Kabul tarihi: 26.05.2021

Yayın tarihi: 25.06.2021

Etik Kurul ve izinler: Tanımlayıcı tipte olan çalışma için etik kurul onayı çalışmanın yapıldığı Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan GO 20/497 proje numarası ile 2020/11-53 sayılı kararla alınmıştır.

Alıntı Kodu: Aksoy H. ve ark. Tıp fakültesi öğrencilerinin servikal kanser hakkında bilgi düzeyleri ve Human Papilloma Virus aşısına karşı tutumları. Jour Turk Fam Phy 2021; 12 (2): 66-75. Doi: 10.15511/tjtfp.21.00266.

Özet

Amaç: Bu çalışmada amacımız tıp fakültesi öğrencilerinin serviks kanseri, bu kanserden korunma yöntemleri ile ilgili bilgi düzeylerinin saptanması ve HPV aşısı hakkında genel tutumlarının tespit edilmesidir.

Materyal ve Metod: Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma yüz yüze görüşme tekniği ile Eylül 2020 ile Kasım 2020 tarihleri arasında bir üniversitenin aile hekimliği polikliniğine herhangi bir nedenle başvuran aynı üniversitenin 5. ve 6. sınıf tıp fakültesi öğrencilerine uygulandı. Araştırmada toplamda 18 sorudan oluşan anket formu uygulandı.

Bulgular: Araştırmaya 192 kişi katıldı. Katılımcıların yaş ortalaması $23,7 \pm 1,96$ (min=20 -maks=42) idi. %62'si (n=119) kadın, %38'i (n=73) erkekti. Katılımcıların %45'8'i (n=88) ailesinin yanında kalıyor iken %54,2'si (n=104) ailesinin yanında kalmıyordu. Kadınlar HPV hakkında daha fazla bilgi sahibi idi. Ayrıca kendisi için HPV aşısı yaptırmak isteyenler, kız çocuğuna HPV aşısı yaptırmak isteyenler, HPV aşısı ücretli olsa bile alıp yaptırmak isteyenler ve HPV aşısı sosyal güvence kapsamında olursa yaptırmak isteyenler kadınlarda anlamlı olarak farklı bulundu. Aile yanında kalma ile bilgi ve tutum soruları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi.

Sonuç: Çalışmamız tıp fakültesi öğrencileri arasında yapılmış olup, katılımcıların çok büyük bir kısmı HPV ve servikal kanser hakkında bilgi sahibiydi. HPV aşısı ve aşı yaptırmada konusuna ise tereddütleri vardı. HPV aşısının eğitimlerde biraz daha fazla üzerinde durulması, hem kişilerin kendilerine yarar hem de ileride sağlık hizmeti sunacakları topluma yarar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Serviks uteri, HPV aşıları, tıp öğrencisi, kanserin erken teşhisi

Summary

Objective: Our aim in this study is to determine the knowledge level of the students of the faculty of medicine about cervical cancer, prevention methods from this cancer, and their general attitudes towards HPV vaccine.

Material and Method: This descriptive study was conducted with 5th and 6th grade medical students who applied to family medicine outpatient clinic of the university for any reason between September 2020 and November 2020. A questionnaire form consisting of 18 questions was applied as a face-to-face interview.

Results: 192 students participated in the study. The average age of the participants was 23.7 ± 1.96 years (min = 20-max = 42). 62% (n = 119) of them were female and 38% (n = 73) of them were male. While 45% of the participants (n=88) were staying with their family, 54.2% (n=104) were not with their families. Those of the female gender knew more about HPV. In addition, those who want to be HPV vaccinated for themselves, those who want to have her daughter HPV vaccinated, those who want to be HPV vaccinated even if it is paid, and those who want to be HPV vaccinated if it is paid by social security were found to be significantly different in female gender. No significant relationship was found between staying with the family and knowledge and attitudes.

Conclusion: Our study was conducted among medical faculty students, and most of the participants had knowledge about HPV and cervical cancer. They had hesitations about HPV vaccine and vaccination. A little more emphasis on HPV vaccination in education will benefit both the individuals themselves and the society they will provide health services in the future.

Key Words: Uterine cervix, HPV vaccines, medical students, early diagnosis of cancer

Alıntı Kodu: Aksoy H. ve ark. Tıp fakültesi öğrencilerinin servikal kanser hakkında bilgi düzeyleri ve Human Papilloma Virus aşısına karşı tutumları. Jour Turk Fam Phy 2021; 12 (2): 66-75. Doi: 10.15511/tjtfp.21.00266.

Giriş

Serviks kanseri dünya genelinde görülme sıklığı açısından beşinci, kadınlarda ise dördüncü sırada yer almaktadır. Kanserinin neden olduğu ölümlerde ise kadınlarda meme ve akciğer kanserinden sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Az gelişmiş ülkelerde %27,2 insidans ve %19,8 mortalite oranıyla kadınlarda en sık görülen ve en mortal olan kanserdir.⁽¹⁾ Ülkemizde tüm yaş grubu kadınlarda görülen kanserler arasında serviks kanseri Türkiye Birleşik Veri Tabanı 2016 verilerine göre 9. sırada yer almaktadır.⁽²⁾

Cinsel yolla bulaşan en yaygın enfeksiyon etkenlerinden biri human papilloma virüs (HPV)'tür. Cinsel yönden aktif erişkinlerin %70'inden fazlası hayatlarının bir döneminde HPV'ye maruz kalmakta ve bunların %70'inden fazlasının 15-24 yaş arasında olduğu bildirilmektedir. HPV'nin 100'den fazla farklı tipi olduğu ve bunların yaklaşık 30'unun genital sistem enfeksiyonuna neden olduğu belirlenmiştir.⁽³⁾ Serviks kanseri etiyolojisinde serviksin HPV enfeksiyonu büyük önem taşımaktadır.⁽⁴⁾ HPV, serviks kanserinin yanı sıra, servikal displazilere, başta genital bölge olmak üzere tüm vücuttaki siğillere, vulva/vajina, anüs, penis kanserine neden olabilmektedir.⁽³⁾

HPV aşısı birçok ülkede adolesanlar ve genç yetişkinler için önerilmektedir. Yapılan çalışmalarda, HPV aşılmasının başlamasının ardından HPV enfeksiyonunun görülme sıklığının ve HPV ile ilişkili hastalıkların azaldığı bildirilmektedir.⁽⁵⁾

Aile hekimliği disiplininde, tedavi edici sağlık hizmetlerinin yanında koruyucu hekimlik de önemli bir yer tutar. Koruyucu hekimlik anlamında, serviks kanseri tarama yöntemleri invaziv kanser insidansını ve mortalitesini azaltan ve bu açıdan etkinliği kanıtlanmış

az sayıdaki tarama yönteminden biridir.⁽⁴⁾ Ancak etkin tarama yöntemlerine rağmen serviks kanseri görülme sıklığındaki azalmanın daha fazla olması için aşı ile korunma da oldukça önemlidir.

Ülkemizde kuadrivalan (HPV 6-11-16-18'e etkili) aşı 2007 yılında, bivalan aşı (HPV 16-18'e etkili) ise 2008 yılında ruhsat almıştır. Aşıların etkinliğinin en yüksek düzeyde olması için aşılama, duyarlı topluluk enfeksiyonla karşılaşmadan önce yapılmalıdır. Cinsel yaşam başlamadan önce aşı serisinin tamamlanmasına çalışılmalıdır.⁽⁶⁾

Literatür taraması yapıldığında serviks kanseri ve HPV aşısına karşı tutum toplumlar arasında farklılık göstermektedir.⁽⁷⁻¹³⁾ Ülkemizde ise bu tür çalışmaların çoğu doktorlar ve Tıp ile Hemşirelik Fakültesi öğrencileriyle yapılmıştır.⁽¹⁴⁻¹⁷⁾

Bu çalışmada amacımız gelecekte sağlık sisteminde önemli rol alacak olan tıp fakültesi öğrencilerinin serviks kanseri, bu kanserden korunma yöntemleri ile ilgili bilgi düzeylerinin saptanması ve HPV aşısı hakkında genel tutumlarının tespit edilmesidir.

Materyal ve Metod

Tanımlayıcı tipte olan çalışma için etik kurul onayı çalışmanın yapıldığı üniversite Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan GO 20/497 proje numarası ile 2020/11-53 sayılı kararla çalışma öncesinde alınmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara ilinde bulunan Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi 5 ve 6. sınıfta okuyan öğrenciler oluşturmuştur.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı'na ait poliklinikler üniversite öğrencilerine ve personele hizmet vermektedir. Öğrencilerin herhangi bir şikayet veya istekle birinci basamak başvuru

yeri Aile Hekimliği poliklinikleridir. Örneklem seçimi yapılmaksızın 2020 Eylül - Kasım ayları arasında Aile Hekimliği polikliniklerine başvuran öğrencilerden çalışmaya katılmayı kabul edenler çalışmaya alındı.

Bu ayların seçilme sebebi öğrencilerin eğitim ve öğretim yılı başlamasıyla beraber yurt başvuruları gibi nedenler için seroloji tetkiki yapılmasıdır. Herhangi bir şikayeti olmayan öğrencilerin bu dönemde polikliniklerimize başvuru sayısının daha fazla olması beklenmektedir.

Araştırmada birinci bölümde sosyodemografik bilgilerini ve aile yanında kalma durumlarını değerlendiren 5 soru, ikinci bölümde ise serviks kanseri ve HPV aşısı hakkındaki bilgileri (9 soru) ve aşıya karşı tutumlarını (4 soru) değerlendiren literatür taraması sonrası oluşturulan 13 soruluk anket uygulandı. Bilgi soruları katılıyorum ve katılmıyorum şeklinde, tutum soruları ise 3'lü likertle (katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum) değerlendirildi. Anketler süre kısıtlaması olmadan yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulandı. Diğer üniversitelerin tıp fakültesi öğrencileri, çalışmaya katılmayı kabul etmeyenler ve çalışma esnasında uyumsuz olanlar çalışma dışında tutuldu.

İstatiksel analizler SPSSv23 paket programı ile yapıldı. Verilerin değerlendirilmesinde sürekli olan değişkenler için ortalama ve standart sapma, niteliksel veriler için frekans tablosu kullanıldı. Niteliksel veriler arasında ilişki araştırılırken ki-kare testi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi olarak $p=0,05$ değeri kabul edildi.

Bulgular

Araştırmaya 192 kişi katıldı. Katılımcıların yaş ortalaması $23,7 \pm 1,96$ (min:20 - maks:42) idi. Cinsiyet

açısından değerlendirildiğinde %62'si ($n=119$) kadın, %38'i ($n=73$) erkekti. Katılımcıların 168'inin (%87,5) sosyal güvencesi var iken, 24'ünün (%12,5) sosyal güvencesi yok idi.

Katılımcıların 88'i (%45,8) ailesinin yanında kalıyor iken, 104'ü (%54,2) ailesinin yanında kalmıyordu. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri **Tablo 1**'de verilmiştir. Anketteki bilgi soruları ve bu sorulara verilen cevap sayıları **Tablo 2**'de gösterilmiştir.

Anketteki bilgi soruları cinsiyet ile karşılaştırıldığında (**Tablo 3**): "Servikal kanser erken teşhis ve tedavisiyle iyileşebilir" sorusuna kadınların katılma oranı anlamlı derecede daha yüksek bulundu ($p=0,017$).

"HPV cinsel yolla bulaşır"; "HPV genital siğillere neden olabilir"; "HPV servikal kansere neden olabilir"; "HPV bulaşını önlemek için kullanılan en güvenilir yöntem kondom kullanımındır" sorularına kadınların katılma oranı anlamlı derecede daha yüksek bulundu (sırasıyla $p=0,017$, $p=0,011$, $p=0,007$, $p=0,036$, $p=0,011$).

Anketteki bilgi soruları sosyal güvence durumu ile karşılaştırıldığında:

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri

Sosyodemografik özellik	Sayı	Yüzde %	
Cinsiyet	Erkek	73	38
	Kadın	119	62
Sınıf	5.Sınıf	73	38
	6.Sınıf	119	62
Sosyal Güvence	Var	168	87,5
	Yok	24	12,5
Sigara Kullanımı	Evet	27	14,1
	Hayır	165	85,9
Alkol Kullanımı	Evet	62	32,3
	Hayır	130	67,7
Aile Yanında Kalma	Evet	88	45,8
	Hayır	104	54,2

“HPV hakkında bilgi sahibiyim”; “HPV cinsel yolla bulaşır”; “HPV genital siğillere neden olabilir” sorularına sosyal güvencesi olanların katılma oranı anlamlı derecede daha yüksek bulundu (sırasıyla $p=0,018$, $p=0,047$, $p=0,018$). Anketteki bilgi soruları ile aile yanında kalma durumu karşılaştırıldığında ise anlamlı fark bulunmadı (Tablo 3).

Anketteki tutum soruları ve bu sorulara verilen cevap sayıları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Anketteki tutum soruları cinsiyet ile karşılaştırıldığında tüm tutum sorularına verilen yanıtlarda anlamlı farklılık tespit edildi (Tablo 5).

“HPV aşısı yaptırırım” ve “HPV aşısı sosyal güvence kapsamında karşılanırsa yaptırırım” ifadelerine kadınların katılma oranı anlamlı derecede daha yüksek bulundu (sırasıyla $p=0,002$, $p=0,019$)

“Kız çocuğum olsa ona HPV aşısı yaptırırım” ve “HPV aşısını ücretli olarak alır, yaptırırım” ifadelerine erkeklerin katılmama oranı anlamlı derecede daha yüksek bulundu (sırasıyla $p=0,003$, $p=0,001$). Sosyal güvence durumu ve aile yanında kalma ile tutum soruları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$).

Tartışma

Tıp fakültesi 5. ve 6. sınıf öğrencilerinden gönüllü olanlarla yapılan çalışmamızda kadın öğrencilerin HPV konusunda daha bilgili ve tutarlı olduğu tespit edilmiştir. Çalışmamız Covid-19 pandemisi döneminde yapıldığı için, online eğitim yapılmasından dolayı diğer sınıflara ulaşılamamış ve katılımcı sayısı sınırlı kalmıştır.

Literatüre baktığımızda HPV aşısı yaptırmış kişilerle yapılan bilgi çalışmalarında oranların çalışmamız sonuçlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Erdem ve arkadaşlarının HPV aşısı yaptırmış olan tıp fakültesi öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada “HPV genital siğillere neden olabilir”, “HPV servikal kansere neden olabilir” ve “HPV cinsel yolla bulaşır” ifadelerine verilen doğru yanıt oranları sırasıyla %98, %100 ve %100’ dür.⁽⁶⁾ Çalışmamızda HPV aşısı yaptırma durumu bilinmemekte olup, aşığı yaptıranlarda bilgi sorularının daha yüksek oranda doğru cevaplanması beklenen bir durumdur. Nitekim aşı takviminde olmayan bir aşığı özellikle araştırarak yaptırmaktadır.

Pınar ve arkadaşlarının hemşireler ile yaptığı çalışmada “HPV kadın üreme organlarında kanser yapabilir”

Tablo 2. Bilgi sorularına verilen yanıt sayıları ve oranları

Anket Soruları (Bilgi Soruları)	Katılıyorum		Katılmıyorum	
	n	%	n	%
1. Servikal kanser hakkında bilgi sahibiyim.	173	90,1	19	9,9
2. Servikal kanser erken teşhis ve tedaviyle iyileşebilir.	177	92,2	15	7,8
3. HPV (Human Papilloma Virüs) hakkında bilgi sahibiyim.	173	90,1	19	9,9
4. HPV cinsel yolla bulaşır.	180	93,8	12	6,3
5. HPV genital siğillere neden olabilir.	178	92,7	14	7,3
6. HPV servikal kansere neden olabilir.	178	92,7	14	7,3
7. HPV bulaşmasından hemen sonra servikal kanser belirtileri görülmeye başlar.	6	3,1	186	96,9
8. HPV bulaşını önlemek için kullanılan en güvenilir yöntem kondom kullanımındır.	80	41,7	112	58,3
9. HPV aşısı hakkında bilgi sahibiyim.	164	85,4	28	14,6

Tablo 3. Bilgi sorularına verilen yanıtların cinsiyet, sosyal güvence ve aile yanında kalma durumu ile karşılaştırılması

Sorular	Yanıtlar	Cinsiyet			Sosyal güvence			Aile yanında kalma		
		Erkek/ %	Kadın/ %	p	Var/ %	Yok/ %	p	Evet/ %	Hayır/ %	p
1 Servikal kanser hakkında bilgi sahibiyim.	Katılıyorum	63/ 32,8	110/ 57,2	0,167	153/ 79,6	20/ 10,4	0,267*	76/ 39,5	97/ 50,5	0,110
	Katılmıyorum	10/ 5,2	9/ 4,6		15/ 7,8	4/ 2,0		12/ 6,2	7/ 3,6	
2 Servikal kanser erken teşhis ve tedaviyle iyileşebilir.	Katılıyorum	63/ 32,8	114/ 59,3	0,017	157/ 81,7	20/ 10,4	0,099*	80/ 41,6	97/ 50,5	0,544
	Katılmıyorum	10/ 5,2	5/ 2,6		11/ 5,7	4/ 2,0		8/ 4,1	7/ 3,6	
3 HPV(Human Papilloma Virüs) hakkında bilgi sahibiyim.	Katılıyorum	62/ 32,2	111/ 57,8	0,060	155/ 80,7	18/ 9,3	0,018*	77/ 40,1	96/ 50,5	0,266
	Katılmıyorum	11/ 5,7	8/ 4,1		13/ 6,7	6/ 3,1		11/ 5,7	8/ 4,0	
4 HPV cinsel yolla bulaşır.	Katılıyorum	64/ 33,3	116/ 60,4	0,011*	160/ 83,3	20/ 10,4	0,047*	81/ 42,1	99/ 51,5	0,369
	Katılmıyorum	9/ 4,6	3/ 1,5		8/ 4,0	4/ 2,0		7/ 3,6	5/ 2,6	
5 HPV genital siğillere neden olabilir.	Katılıyorum	63/ 32,8	115/ 59,8	0,007	159/ 82,8	19/ 9,8	0,018*	80/ 41,6	98/ 51,0	0,378
	Katılmıyorum	10/ 5,2	4/ 2,0		9/ 4,6	5/ 2,6		8/ 4,1	6/ 3,1	
6 HPV servikal kansere neden olabilir.	Katılıyorum	64/ 33,3	114/ 59,3	0,036	158/ 82,2	20/ 10,4	0,080*	79/ 41,1	99/ 51,5	0,150
	Katılmıyorum	9/ 4,6	5/ 2,6		10/ 5,2	4/ 2,0		9/ 4,6	5/ 2,6	
7 HPV bulaşmasından hemen sonra servikal kanser belirtileri görülmeye başlar.	Katılıyorum	2/ 1,0	4/ 2,0	1,00*	5/ 2,6	1/ 0,5	0,556*	3/ 1,5	3/ 1,5	1,00*
	Katılmıyorum	71/ 36,9	115/ 59,8		163/ 84,8	2/ 11,9		85/ 44,2	101/ 52,6	
8 HPV bulaşını önlemek için kullanılan en güvenilir yöntem kondom kullanımıdır.	Katılıyorum	22/ 11,4	58/ 30,2	0,011	69/ 35,9	11/ 5,7	0,658	38/ 19,7	42/ 21,8	0,695
	Katılmıyorum	51/ 26,55	61/ 31,7		99/ 51,5	13/ 6,7		50/ 26,0	62/ 32,2	
9 HPV aşısı hakkında bilgi sahibiyim.	Katılıyorum	59/ 30,7	105/ 54,6	0,158	146/ 76,04	18/ 9,3	0,129*	75/ 39,0	89/ 46,3	0,945
	Katılmıyorum	14/ 7,2	14/ 7,2		22/ 11,4	6/ 3,1		13/ 6,7	15/ 7,8	

*Fisher's exact testi sonuçlar

cümlesine %55 oranında evet yanıtı verilmiş, %36'sı ise fikri olmadığını belirtmiştir.⁽¹⁸⁾

Yemenoğlu ve arkadaşları tarafından diş hekimleri öğrencileri ile yapılan çalışmada “HPV cinsel yolla bulaşan bir virüsdür” ifadesine doğru yanıt verenlerin oranı

%79,7 ve “Bazı HPV tipleri rahim ağzı kanserine sebep olur” ifadesine doğru yanıt verenlerin oran %85,5'tir.⁽¹⁹⁾

Hastalarla yapılan bir çalışmada ise servikal kanser hakkında bilgi sahibi olanların oranı %53,5 bulunmuştur.⁽²⁰⁾ HPV aşısı hakkındaki bilgi durumu da hastalarla yapılan çalışmalara bakıldığında beklendiği üzere sağlık profesyonellerine oranla daha düşük bulunmuştur.⁽²¹⁾

Bilgi durumuyla beraber kişinin kendisine veya kız çocuğuna aşı yaptırmaya isteği tıp dışı diğer sağlık profesyonellerinde daha düşük oranda bulunmuştur. Görkem ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada yardımcı sağlık personeli katılımcıların %58,3'ü kendisine, %74,5'i ise kızlarına aşı yaptırmak istediğini belirtmiştir.⁽²²⁾

Satılmışoğlu ve ark. tarafından anne olan ebeler üzerinde yapılan çalışmada HPV aşısı yaptırmayı düşünenlerin oranı ve kızına HPV aşısı yaptırmayı düşünenlerin oranı %28 bulunmuştur.⁽²³⁾

Tablo 4. Tutum sorularına verilen yanıt sayıları ve oranları

Anket Soruları (Tutum Soruları)	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%
1. HPV aşısı yaptıırım	147	76,6	22	11,5	23	12
2. Kız çocuğum olsa ona HPV aşısı yaptıırım	166	86,5	8	4,2	18	9,4
3. HPV aşısını ücretli olarak alır, yaptıırım	133	69,3	32	16,7	27	14,1
4. HPV aşısı sosyal güvence kapsamında karşılanırsa yaptıırım	160	83,3	10	5,2	22	11,5

Tablo 5. Tutum sorularına verilen yanıtların cinsiyet, sosyal güvence ve aile yanında kalma durumu ile karşılaştırılması

			Cinsiyet			Sosyal güvence			Aile yanında kalma		
			Erkek/ %	Kadın/ %	p	Var/ %	Yok/ %	p	Evet/ %	Hayır/ %	p
1	HPV aşısı yaptıırım	Katılıyorum	46/ 23,9	101/ 52,6		132/ 68,7	15/ 7,8		67/ 34,8	80/ 41,6	
		Kararsızım	13/ 6,7	9/ 4,6	0,002	18/ 9,2	4/ 2,0	0,207	8/ 4,1	14/ 7,2	0,395
		Katılmıyorum	14/ 7,2	9/ 4,6		18/ 9,2	5/ 2,6		13/ 6,7	10/ 5,2	
2	Kız çocuğum olsa ona HPV aşısı yaptıırım	Katılıyorum	59/ 30,7	107/ 55,7		146/ 76,0	20/ 10,4		76/ 39,5	90/ 46,8	
		Kararsızım	1/ 0,5	7/ 3,6	0,003	8/ 4,1	0/ 0	0,255	3/ 1,5	5/ 2,6	0,840
		Katılmıyorum	13/ 6,7	5/ 2,6		14/ 7,2	4/ 2,0		9/ 4,6	9/ 4,6	
3	HPV aşısını ücretli olarak alır, yaptıırım	Katılıyorum	44/ 22,99	89/ 46,3		118/ 61,4	15/ 7,8		64/ 33,3	69/ 35,9	
		Kararsızım	10/ 5,2	22/ 11,4	0,001	30/ 15,6	2/ 1,0	0,056	12/ 6,2	20/ 10,4	0,550
		Katılmıyorum	19/ 9,8	8/ 4,0		20/ 10,4	7/ 3,6		12/ 6,2	15/ 7,8	
4	HPV aşısı sosyal güvence kapsamında karşılanırsa yaptıırım	Katılıyorum	54/ 28,1	106/ 55,2		143/ 74,4	17/ 8,8		77/ 40,1	83/ 43,2	
		Kararsızım	5/ 2,6	5/ 2,6	0,019	8/ 4,1	2/ 1,0	0,209	1/ 0,5	9/ 4,6	0,064
		Katılmıyorum	14/ 7,2	8/ 4,1		17/ 8,8	5/ 2,6		10/ 5,2	12/ 6,2	

*Ki kare testi ile karşılaştırma yapıldı.

Aşı yaptırma isteğinin hekim dışı sağlık profesyonellerinde bu denli düşük olması endişe vericidir. Ancak ilginç olarak ebelik öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada ise HPV aşısı yaptırmayı düşünenlerin oranı %44,9 ve HPV aşısını çocuğuna yaptırmayı düşünenlerin oranı %77,3 bulunmuştur.⁽²⁴⁾ Ülkemizde hastalarla yapılan çalışmalarda ise HPV aşısını kızına önerenlerin oranı %40-%50 arasındadır.^(21,23, 25)

Aşı yapılmasındaki engellerden biri de aşının ücretli olmasıdır. Ozan'ın çalışmasında da "HPV aşısı sosyal güvence kapsamında karşılanırsa yaptırırım" cümlesine katılım oranı %51,8 olarak bulunmuştur.⁽²¹⁾

Erdem'in çalışmasındaki katılımcılar HPV aşısını yaptırmış olsa da %93'ü aşıyı pahalı bulmuştur.⁽⁵⁾

Maddi durum her konuda olduğu gibi kişilerin sağlık alanındaki kararlarını da önemli ölçüde etkilemektedir. Genel olarak insanlar önemini çok iyi kavradıkları durumlarda sağlık konusunda para harcamaya çekinmemektedir. Bu nedenle aşılama takvimine girene kadar HPV aşısının önemi daha ayrıntılı bir şekilde anlatılmalı ve halk bu konuda bilinçlenmelidir. Medya ve Sağlık Bakanlığının ortak çalışmalarının arttırılarak halkı bilgilendirmede etkili olunabilir.

Çalışmamıza katılan Tıp Fakültesi öğrencilerinden sadece %41,7 si "HPV bulaşını önlemek için kullanılan en güvenilir yöntem kondom kullanımınıdır" cümlesine katılıyor iken, Yemenoğlu ve arkadaşları tarafından yapılan diş hekimleri öğrencileri üzerinde uygulanan çalışmada "Prezervatif kullanmak HPV'nin bulaşma ola-

sılığını azaltır" cümlesine doğru yanıt veren oran %71 olarak bulunmuştur.⁽¹⁹⁾

Çalışmamızda bu soruya verilen doğru yanıt oranının daha az olması sorunun sorulma şekline dolayı olmuş olabilir. Kondomun HPV'ye karşı koruyuculuğu bilinmektedir fakat en güvenilir yöntem olup olmadığı konusunda katılımcılar tereddütte kalmışlardır. Yine Erdem ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada bu oran %42 bulunmuştur.⁽⁵⁾

Çalışmanın tek merkezde yapılmış olması ve pandemi nedeniyle polikliniğe başvuruların azalmış olması çalışmamızın kısıtlılıklarındandır. Bununla birlikte farklı branşlarda hastasıyla direk iletişime geçecek tıp fakültesini bitirmeye yaklaşan doktor adayına ulaşılmış olması çalışmanın güçlü yönlerindedir.

Hiç şüphesiz ki, erişkin bağışıklama konusunda hekimlerin bilgi, tutum ve davranışları halk sağlığının korunmasında hayati önem taşımaktadır. Sağlık çalışanlarının HPV konusunda bilgi düzeylerini arttırmaya yönelik eğitim, kişiselleştirilmiş geri bildirim ve teşvikler ile HPV aşılama oranlarında artış öngörülebilir.

Öncelikle aşılarla ait doğru bilgilerin edinilmesi ve sağlık çalışanlarının kendilerinin de aşılınması ile toplum sağlığı bilincine ve bağışıklama oranlarına katkı sağlanabilir. Bunun yanı sıra ülkemizde HPV ile ilişkili olarak tıp eğitimi, aşının maliyeti, sosyal güvence ve geri ödeme gibi konularda bazı düzenlemeler gerektiği kanısındayız.

Kaynaklar:

1. Global Cancer Observatory. <https://gco.iarc.fr/> adresinden 18/12/2020 tarihinde erişilmiştir.
2. Türkiye Kanser İstatistikleri 2016. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, 2019. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/kanser-db/istatistik/Trkiye_Kanser_statistikleri_2016.pdf. adresinden 22/01/2021 tarihinde erişilmiştir.
3. Kurt AS, Canbulat N, Savaşer S. Adolesan dönem cinselliğiyle öne çıkan serviks kanseri ve risk faktörleri. *Bakırköy Tıp Dergisi* 2013;9:59-63.
4. Eke RN, Sezik HA, Öze M. Serviks kanseri; kadın hekimler yeterince farkında mı? *Are female doctors aware of cervical cancer? Tepecik Eğitim ve Araştır Hast Dergisi* 2016; 26(1):53-7.
5. Erdem HA, Işıkgöz Taşbakan M, Şanlıdağ G, Kanpak ES, Pulukçu H. Aşı oluyoruz, peki gerçekten biliyor muyuz? HPV aşısı olan tıp fakültesi öğrencilerinin HPV enfeksiyonu ve aşısı ile ilgili bilgilerinin değerlendirilmesi. *FLORA* 2020;25(1):62-8. doi: 10.5578/flora.68579
6. Kanbur A, Çapık Y. Servikal kanserden korunma, erken tanı-tarama yöntemleri ve ebe/hemşirenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 2011; 18(1): 61-72.
7. Mupandawana ET, Cross R. Attitudes towards human papillomavirus vaccination among African parents in a city in the North of England: A qualitative study. *Reprod Health* 2016;13:97.
8. Yu Y, Xu M, Sun J, Li R, Li M, Wang J, et al. Human papillomavirus infection and vaccination: Awareness and knowledge of HPV and acceptability of HPV vaccine among mothers of teenage daughters in Weihai, Shandong, China. *PLoS One* 2016;11:e0146741.
9. Kim HW, Kim DH. Awareness of cervical cancer prevention among mothers of adolescent daughters in Korea: Qualitative research. *BMJ Open* 2015;5:e006915.
10. Davlin SL, Berenson AB, Rahman M. Correlates of HPV knowledge among low-income minority mothers with a child 9-17 years of age. *J Pediatr Adolesc Gynecol* 2015;28:19-23.
11. Lee H, Kim M, Kiang P, Shi L, Tan K, Chea P, et al. Factors associated with HPV vaccination among Cambodian American teenagers. *Public Health Nurs* 2016;33:493-501.
12. Yi JK, Lackey SC, Zahn MP, Castaneda J, Hwang JP. Human papillomavirus knowledge and awareness among Vietnamese mothers. *J Community Health* 2013;38:1003-9.
13. Moullif M, Bowyer HL, Festali S, Albert A, Filali-Zegzouti Y, Guenin S, et al. Cervical cancer and HPV: Awareness and vaccine acceptability among parents in Morocco. *Vaccine* 2014;32:409-16.
14. Kartal M, Günvar T, Limnili G, Hatipoğlu Ş, Güldal D. Birinci basamak hekimleri serviks kanseri ve HPV aşısı ile ilgili ne biliyorlar? *Türk Aile Hek Derg* 2011;15(1):1-6.
15. Gündücü N, Gönenç G, İşçi H, Yiğiter AB, Dündür İ. Awareness of human papilloma virus, cervical cancer and HPV vaccine in healthcare workers and students of medical and nursing

Alıntı Kodu: Aksoy H. ve ark. Tıp Fakültesi öğrencilerinin servikal kanser hakkında bilgi düzeyleri ve Human Papilloma Virus aşısına karşı tutumları. *Jour Turk Fam Phy* 2021; 12 (2): 66-75. Doi: 10.15511/tjtfp.21.00266.

- schools. *J Clin and Exp Invest* 2012;3(3):318-25.
16. Önsüz MF, Topuzoğlu A, Bilgi Z, Yılmaz M, Amuk N, Fahridin F. Bir tıp fakültesinde Kadın Hastalıkları ve Doğum stajını yapmış öğrencilerin HPV aşısı hakkında bilgi düzeyleri ve tutumlarının değerlendirilmesi, *TAF Prev Med Bull* 2011; 10(5): 557-64.
17. Güvenç G, Akyüz A, Seven M. Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin human papilloma virüs enfeksiyonu ve aşıları ile ilgili bilgi ve tutumlarının belirlenmesi. *Gülhane Tıp Derg* 2012; 54(2): 104-10.
18. Pınar G, Algier L, Çolak M, Abbasoğlu A. Hemşirelerin serviks kanser ve HPV aşısı hakkındaki bilgi düzeyinin belirlenmesi. *Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi* 2007;10(4): 94-8.
19. Yemenoglu H, Kose O, Evaluation of knowledge level about human papilloma virus among dental students. *Osmangazi Tıp Dergisi* 2020;96-102. doi: 10.20515/otd.771726
20. Pınar G, Topuz Ş, An Ş, Doğan N, Kaya N, Algier L. Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum polikliniğine başvuran kadınların HPV aşısı ve serviks kanseri ile ilgili bilgi düzeyleri. *Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi* 2010;1: 11-8.
21. Ozan H, Çetinkaya Demir B, Atik Y, Gümüş E, Özerkan K. Kadın hastalıkları ve Doğum polikliniğine başvuran hastaların human papilloma virüs ve HPV aşısı hakkındaki bilgi düzeyinin belirlenmesi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2011;37(3): 145-8.
22. Görkem Ü, Toğrul C, İnal Hİ, Salman Özgü B, Güngör T. Üniversite hastanesinde çalışan yardımcı sağlık personelinin Human Papilloma Virüs ve aşısı hakkında bilgi düzeyleri ve tutumları. *Türk Hij Den Biyol Derg* 2015;72(4):303-10.
23. Satılmışoğlu ZS, Aslan İÖ, Can N, Gülcivan G, Yıldız T, Şentürk M. Kız çocuk ebeveyni hemşire annelerin HPV aşısı hakkında bilgi düzeyi: Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi anket çalışması. *Namık Kemal Tıp Dergisi* 2018;6(3):104-8.
24. Kızılca Çakaloz D, Öztürk G, Çoban A, Karaçam Z. Ebelik öğrencilerinin servikal kanser ve HPV aşısı hakkında bilgi ve düşüncelerinin belirlenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* 2018; 2(2); 55-64.
25. Türkol E, Güneş G, Özen G, Omaç M. Kadınların serviks kanseri, PAP smear ve HPV aşısı hakkında bilgi tutum ve davranışları. *e-Journal of New World Sciences Academy Medical Sciences* 2009; 4(3):67-74.

Alıntı Kodu: Aksoy H. ve ark. Tıp Fakültesi öğrencilerinin servikal kanser hakkında bilgi düzeyleri ve Human Papilloma Virus aşısına karşı tutumları. *Jour Turk Fam Phy* 2021; 12 (2): 66-75. Doi: 10.15511/tjtfp.21.00266.